

Лариса КОЗЛОВСЬКА
консультант,
Тернопільський комунальний методичний
центр науково-освітніх інновацій
та моніторингу

МОДЕЛЬ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ШКОЛЯРІВ НУШ

Освітнє середовище сучасних закладів освіти перебуває на стадії змін, реформування що приводить його у відповідність із сучасними запитами суспільства. Концепція нової української школи успішно реалізується в початковій школі та 5-8 класах базової школи. Дуже швидко школярі цих класів будуть стояти перед вибором профілю навчання у профільній школі – одному із рівнів освіти (ч. 2 ст. 10 Закону «Про освіту» від 05.06.2017 № 2145-VIII), яка відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій. Це дуже важливий вибір в житті кожного школяра, тому він повинен бути самоусвідомленим, відповідати інтересам самого школяра та потребам суспільства. Необхідною умовою створення освітнього простору, що сприяє самовизначенню учня в основній школі, є організація допрофільної підготовки – системи педагогічної, психолого-педагогічної, інформаційної та організаційної діяльності, що сприяє самовизначенню учнів щодо обраних ними профілюючих напрямків майбутнього навчання і сфери подальшої професійної діяльності. Допрофільний освітній процес націлений на виявлення та розвиток широкого спектру пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей учнів, формування діяльнісного досвіду і ключових компетентностей, орієнтованих на вибір профілю навчання або майбутньої професії, вироблення індивідуальної освітньої траєкторії школяра, яка передбачає створення освітнього середовища, зорієнтованого на особисті здібності здобувачів освіти та їхній розвиток через різні види діяльності, передусім практичної. Завдання закладу освіти – створити організаційно-педагогічні умови для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій, забезпечити педагогічний супровід для побудови індивідуального освітнього допрофільного маршруту згідно напрямів профілізації. Ключову роль у даному процесі відводиться вчителю, який професійно виконує роль коуча, тьютора, допомагає школярам формувати індивідуальну до профільну траєкторію. Профорієнтація в Новій українській школі (НУШ) – це наскрізний процес, спрямований на формування в учнів свідомого підходу до вибору майбутньої професії та кар'єрного шляху. Вона інтегрована в освітній процес, починаючи з початкової школи, і передбачає розвиток ключових компетентностей та «м'яких» навичок (soft skills).

Ця робота потребує розвитку професійної компетентності вчителя, а саме:

- інформаційної компетентності: ґрунтовні знання сучасних професій та професій майбутнього, їх вимоги, перспективи розвитку ринку праці, психологічні особливості різних видів професійної діяльності;

- діагностичної компетентності: вміння здійснювати моніторинг інтересів, схильностей, здібностей та особистісних нахилів здобувачів освіти;

- організаційно-методичної компетентності: здатність планувати та проводити заходи з профорієнтації, використовуючи різноманітні методи та форми.

- психолого-педагогічної компетентності: розуміння вікових особливостей школярів, вміння створювати емоційно-мотивуюче середовище, консультувати учнів та їхніх батьків.

- технологічної компетентності: володіння сучасними інноваційними технологіями, інструментами для профорієнтації (тестами, програмами) та інформаційними ресурсами, можливостями ІІІ.

- особистісної готовності: високий рівень психолого-педагогічної майстерності, емоційного інтелекту, емпатії, комунікативності, розвитку м'яких навичок, професійна етика та прагнення до саморозвитку.

Як проявляється готовність на практиці:

- Проведення діяльнісно-практично орієнтованих уроків, де учні застосовують знання на практиці, вчать планувати роботу та контролювати результат.

- Організація коучів, робочих майстерень, хакатонів, квестів, дебатів, тощо. на теми професій, цілей, батьківської позиції.

- Використання компетентнісних завдань, що допомагають учням зрозуміти свої можливості.

- Спілкування з учнями, обговорюють їх інтересів, здібностей та планів, допомога у складанні портфоліо, траєкторії самоосвіти та допрофесійного розвитку.

Готовність вчителя до профорієнтації – це не одноразова дія, а безперервний процес професійного розвитку, самоосвіти, що забезпечує якісну допомогу учням у виборі їхнього майбутнього.

Тому в раках діяльності професійної спільноти було створено модель супроводу педагогів з питань здійснення профорієнтації, створення якої пройшло такі етапи:

- Організаційно-підготовчий етап: аналіз нормативних та навчально-методичних матеріалів з питань організації професійної орієнтації та профільного навчання; створення робочої групи з визначенням їх функцій; укладання двосторонніх угод між закладом освіти та науковими установами, які надаватимуть науково-методичну допомогу.

- Концептуально-діагностичний етап: визначення готовності педагогів до здійснення професійної орієнтації та їх навчання; моніторинг запитів вчителів щодо методик здійснення профорієнтації; моніторинг регіональних потреб у кадрах та сподівань батьків; розроблення моделі методичного

супроводу професійної орієнтації в методичній спільноті. Визначено шляхи, умови та очікуванні результати.

- Діяльнісний: реалізація моделі методичного супроводу реалізації професійної орієнтації. Конструювання й реалізація відповідного варіативного компонента змісту базової освіти, конструювання спецкурсів, відповідність їх психологічному, пізнавальному, профорієнтаційного аспектів. Активізація науково-дослідницької роботи педагогів з питань професійної орієнтації, участі у фахових конкурсах, хакатонах, ворshopах, тощо. Застосування методик психологічного супроводу, варіантів форм співпраці з батьками та партнерами закладу.

- Підсумково-корегуючий: моніторинг результативності впровадження системи допрофільної освіти закладу Корегування системи відповідно отриманих результатів Підсумково- корегуючий Моніторинг результативності впровадження системи допрофільної освіти закладу Корегування системи відповідно отриманих результатів.

Вищезазначені етапи сприяють реалізації шести кластерів профорієнтаційної методичної студії, а саме:

Кластер 1 (теоретично-методичний) «Профорієнтація як складова Нової української школи».

Аналіз нормативних документів, наукових та науково-практичних педагогічних літературних джерел із питань профорієнтації в НУШ. Кейс нормативної бази, принципів та концепцій професійної орієнтації.

Кластер 2 (моніторинговий).

Діагностика мотиваційної готовності педагогічних працівників до профорієнтації, онлайн - опитування, вивчення тематики та зацікавленості педагогів в окремих аспектах профорієнтаційної роботи;

Кластер 3 (кадрове і ресурсне забезпечення, підходи до побудови професійної орієнтації педагога). Підвищення професійного рівня педагогічних працівників щодо реалізації профорієнтаційного компоненту в рамках навчальних програм з окремих предметів, міжпредметних курсів.

Кластер 4 (робоча майстерня). Робота над науково-методичними проєктами з профорієнтації, авторськими модельними програмами.

Кластер 5 (діялісно-презентаційна зона). Зона реалізації проєктів, підведення результатів та реклами.

Кластер 6 (бібліотека напрацювань) методичні кейси для різних напрямків профорієнтації.

Пропонуємо окремі форми та методи профорієнтаційного навчання педагогів, які є ефективними: профмайстерки на тему: «Формування академічних ліцеїв в умовах НУШ», «Профорієнтаційна інтегративна школа – інструмент допрофільної підготовки школярів в контексті НУШ», «Моделі індивідуальних траєкторій учнів у перехідний період до Профільної школи», «Профільна школа в умовах НУШ», «Реалізація профільного навчання в контексті реформування сучасної природничої галузі», тренінг на базі Тернопільської філії Тернопільського ОЦЗ на тему: «Профорієнтаційні кейси

для старшокласників», екскурсія в етнопарк «Агро-ленд», еко-енерго-челендж «EcoHouse Challenge», наукові пікніки, екскурсії на місцеві виробництва, організація та проведення науково-практичних конференцій. участь освітніх закладів у експериментально-дослідницьких проєктах профорієнтаційного змісту, тощо.

Одним з можливих інструментів реалізації індивідуальної освітньої допрофільної траєкторії школяра є проєкт «Профорієнтаційна інтегративна школа», який реалізується в співпраці Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу та Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Західноукраїнського національного університету. Профорієнтаційна інтегративна школа – це платформа для:

- моделювання індивідуальної освітньої траєкторії школяра, яка передбачає створення освітнього середовища, зорієнтованого на особисті здібності здобувачів освіти, їхній розвиток через різні форми діяльності, нахилів, здібностей учнів;
- виявлення та розвиток широкого спектру пізнавальних і професійних інтересів;
- формування діяльнісного досвіду ключових компетентностей, орієнтованих на вибір профілю навчання або майбутньої професії;
- розвитку природничої та економічної освіти як фундаментальної основи для відновлення та становлення держави.

Профорієнтаційна інтегративна школа

Цьогоріч в межах роботи «Профорієнтаційної інтегративної школи» працює три секції :

«Заочна академічна природнича школа» на базі хіміко-біологічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

«Школа економіки та управління» на базі інституту економіки та управління Західноукраїнського національного університету;

«Екологічна академія» на базі кафедри екології та охорони здоров'я навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету.

До можливих інструментів реалізації індивідуальної освітньої допрофільної траєкторії школяра є організація та проведення щорічної коворкінг-сесії екологічної грамотності та здорового способу життя «Життя в гармонії з природою: почнемо з себе», еко-челенжу #1WeekofGreen.

Отже, запропонована модель методичного супроводу професійної орієнтації школярів є ефективною та відповідає запитам НУШ. Тьюторський супровід реалізації індивідуальної освітньої допрофільної траєкторії школяра в природничій освітній галузі, є важливою ланкою роботи педагога та консультанта. Це загалом підвищує якість освітнього процесу та забезпечує самоусвідомлений вибір профілю навчання, який відповідає інтересам самого школяра та потребам суспільства.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт профільної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 23.12.2025).

2. Допрофільна освіта в сучасній середній школі. URL: <http://osvita.ua/school/method/3966/> (дата звернення: 24.12.2025 р.)

3. Концепція профільного навчання в старшій школі. Допрофільна підготовка. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/ (дата звернення: 24.12.2025 р.)

4. Профільне навчання: теорія і практика, досвід, проблеми, перспективи. URL: <http://social-science.com.ua/article/362> (дата звернення: 23.12.2025 р.)

5. Фасоля О. Як запровадити профільну освіту не «для галочки», а для учнів. *Практика управління закладом освіти*. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zaprovadyty-profilnu-osvitu-ne-dlya-galochky-a-dlya-uchniv/> (дата звернення: 23.12.2025 р.)